

لیکونکی : اغاید هیگازی «Aghiad Hegazi» .
منبع او دخپړیدو نیټه : کریډل « 2025-12-26 »
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

**شیخ غزال غزال: سمبولیک غونډې به د سوریې
برخلیک نه ټاکي**

***Sheikh Ghazal Ghazal: Symbolic meetings
will not decide Syria's fate***

لکه څنگه چې د سوریې د **اسد** وروسته نظم د مرکزي واک په یوه نوي بڼه بدلیږي، د علوي مشر شیخ غزال غزال "The Cradle" ته وایي چې ولې مشهور مشروعیت، فدرالیزم، او نړیوال تضمینونه د خبرو اترو وړ ندي.

As Syria's post-Assad order hardens into a new form of centralized authority, Alawite leader Sheikh Ghazal Ghazal tells The Cradle why popular legitimacy, federalism, and international guarantees are non-negotiable.

کریډل دسیا سي، مذهبي او ټولنيزو شخصیتونو سره د مرکو لړۍ پیل کوي چې د **اسد** وروسته د سوریې د شیبې شکل ورکوي - په ځانگړي توگه هغه کسان چې د هیواد د نه

حل شوي شخړې د خطو څخه کار کوي. دا لومړۍ خبرې اترې د شيخ غزال وهب غزال سره دي، چې په سوريه کې د علوي اسلامي شورا مشر او د مهاجرينوله مسولينو څخه دی.

شيخ غزال په ۱۹۶۲ کال کې د لاذقيه ولايت د الحفا سيمې د طلا په کلي کې زيږيدلی، د ژورې ريښې لرونکي مذهبي نسب څخه راځي. د هغه پلار، شيخ وهب بدر غزال، او د هغه نيکه، شيخ سلمان يوسف غزال، دواړه مشهور اسلامي عالمان وو. هغه خپلې لومړنۍ او چمتووالي زده کړې په طلا کې ترلاسه کړې مخکې لدې چې خپلې ثانوي زده کړې د لاذقيه په وطا خان ښوونځي کې بشپړې کړي.

غزال د د مشق پوهنتون د اسلامي شريعت په پوهنځي کې زده کړې ته دوام ورکړ، چې په فقه، حديث، قرآني تفسير او اسلامي علومو کې تخصص لري. هغه وروسته په لندن کې د اسلامي علومو لپاره د نړيوال پوهنتون کې د اسلامي شريعت په برخه کې د ماسټرۍ زده کړې تعقيب کړې.

د هغه علمي اثار څو اثار لري، چې په ځانگړي ډول 'د انسان زړه په قرآن او سنت کې؛' 'خطوط: د پوهې وسيلې؛' 'د رحمن د خزانو د مرغلرو څخه يو مرغلره'، چې په دريو ټوکونو کې خپره شوي ده چې د عبادت، معاملو او اخلاقو په اړه معلومات لري؛ او 'د دې نړۍ ټول فضيلتونه پکې شامل دي'.

په مسلکي توگه، شيخ غزال خپل مسلک د لاطاقيه د اوقاف په رياست کې پيل کړ او د ولايت په ډيرې جوماتونو کې يې د واعظ په توگه دنده ترسره کړه، په دې وروستيو کې په لاطاقيه کې د النور او الامل جومات کې. په ۲۰۰۳ کې، هغه د لاطاقيه مفتي وټاکل شو.

د «۲۰۲۴» کال د دسمبر په ۸ مه د سوريې د پخواني ولسمشر بشار الاسد د حکومت له رنگيدو وروسته، غزال په سوريه کې د يو له څرگندو علوي سياسي لوبغاړو څخه راڅرگند شو. د هغه په وروستيو دريځونو کې د ۲۰۲۵ کال د نومبر په ۲۵ مه د سوله بيزو مظاهرو غوښتنه، د (۲۰۲۵) کال د دسمبر په (۶مه) د علوي اکثريت لرونکو سيمو کې عمومي اعتصاب، او د فدراليزم او سياسي غير مرکزي کولو لپاره عامه ملاتړ شامل دي.

هغه د حسکه په کنفرانس کې هم برخه اخيستي ده، چېرې چې هغه د سياسي او ټولنيزو غوښتنو يوه ټولگه بيان کړې چې د هغه اوسني پليټ فارم ته دوام ورکوي.

کريدل: تاسو مخکې ويلي وو چې انتقالي چارواکو هڅه کړې وه چې له تاسو سره چينلونه پرانيزي. په حقيقت کې څه وړانديز شوی و، او دوی د دې لاسرسي له لارې د څه ترلاسه کولو په لټه کې وو؟

شیخ غزال غزال: هغه څه چې مور ته وړاندې شوي وو سیا سي ډیالوگ نه و، بلکې د رسنیو یو زری شوی نندارتون او په مور باندې مسلط شوي حکمونه وو، چې موخه یې د علوي برخه د دوی امر و نه تابه او اطاعت کول وو، په داسې ډول چې د نړیوالې ټولني په وړاندې د دوی عکس بڼه کړي، پرته له دې چې د علوي برخې لپاره بشپړ تابعیت تضمین شي.

دا هغه څه دي چې مور یې نشو منلی. زموږ حلونه روښانه دي، او هغه څوک چې نه غواړي پلي یې کړي د کاسمیتیک غونډو تر شا پټ دي چې هیڅ ارزښت نلري. په راتلونکي کې به د سیاسي فدرالیزم پر بنسټ د نړیوالو تضمینونو پرته سیاسي خبرې اتري نه وي، د زرگونو جبري ورک شویو بندیانو خوشې کول، او د وژنو او سرغړونو پای ته رسول، د یوې موافقې، څو اړخیزې، سیاسي غیر متمرکزې اساسي پروسې دننه چې د سوريې ټولې برخې پکې شاملې دي.

کریدل: تاسو اشاره کړې چې سیمه ایز او نړیوال لوښاري ستاسو د فدرالیزم او سیاسي غیر متمرکزې کولو غوښتنې ملاتړ کوي. د دې پروژې لپاره کوم ډول ملاتړ شتون لري، او له کومو برخو څخه

شیخ غزال غزال: فدرالیزم د هغو هیوادونو لپاره دحل لاره دی چې د خونړیو مدني شخړو سره مخ شوي دي. له همدې امله، هغه نړیوال ځواکونه چې د دې پروژې ملاتړ کوي هغه کسان دي چې د سوريې مسلې سره تړاو لري، او د خلکو د ځان ارادې او ځان ادارې حق ملاتړ کوي، او په هیواد کې د تاوتریخوالي شخړې لپاره د حل موندلو او د هغې د بیا تکرار مخنیوي هڅه کوي.

کریدل: د فدرالیزم د نوي چارواکو ردولو ته په پام سره، تاسو څنگه دا غوښتنه په سیاسي واقعیت بدلولو تصور کوئ، او د هغې د پلي کولو لپاره کوم میکانیزمونه شتون لري؟

شیخ غزال غزال: موږ د اعلان شوي سیاسي اهدافو تر لاسه کولو پورې په سوله ایزو لارو او د خلکو تحرک باندې تکیه کوو. د دې وړاندیز د ردولو لپاره د اوسني واکمن دریځ د دې استبدادي واکمنۍ ماهیت منعکس کوي، کوم چې یوازې د خلکو د ارادې په پام کې نیولو پرته د ظلم او استبداد بیا تولید غواړي.

په عمومي توګه، دا د ډیفکتو واک نه دی چې دا مسله ټاکي، بلکې د خلکو اراده ده. موږ به تر هغه وخته پورې ونه دریدو تر څو چې موږ دا بنسټیزه غوښتنه تر لاسه نه کړو چې پرته له استثنا د ټولو برخو لپاره حقونه تضمین کړي.

کریدل: د سوريې د ساحل او هلته د سیاسي بدلون وخت شاوخوا مخ په زیاتیدو دی. ایا تاسو د فدرالیزم د پرمختګ لپاره کوم ټاکل شوی مهال ویش وړاندوینه کوئ؟

شيخ غزال غزال: مور د موجودو مسلو لپاره د مهال ویش په ټاکلو باور نه لرو، ځکه چې فدرالیزم د سیاسي، ساحوي، سیمه ایزو او نړیوالو فکتورونو سره تړاو لري. دا په یو اړخیزه یا چټکۍ سره پریکړه نه ده. په هر صورت، مور د ډیفکتو واک لخوا زموږ په وړاندې د جدي سرغړونو په رڼا کې، د نجات څرخ په خوندي او مسؤلانه ډول گړندی کولو لپاره کار کوو.

کریدل: ایا د فرانسې لخوا په سوريه کې د علوي ټولني د راتلونکي، یا د اسد وروسته په حکم کې د هغې د سیاسي دريځ په اړه کوم مشخص ډاډ ورکړل شوی دی؟

شيخ غزال غزال: د سوريې وضعیت په عمومي توگه او په ځانگړي ډول د علویانو وضعیت خورا پیچلی دی او د یو واحد دولت د ژمنوله لارې نشي حل کیدی. د سوريې د مسلې سره د تړاو لرونکو دولتونو ترمنځ باید تفاهم شتون ولري ترڅو داسې حل ته ورسیري چې د دوی گټې په داسې ډول تضمین کړي چې زموږ د لامل سره سمون ولري.

په ټولو قضیو کې، مور هیله لرو چې ټول ډیموکراتیک دولتونه به زموږ د بې عدالتۍ تر څنګ ودریري او زموږ د مشروع غوښتنو ملاتړ وکړي، په ځانگړې توگه زموږ حق او د نورو برخو د ځان ټاکلو حق.

کریدل: که سیاسي لارې بندې پاتې شي، ایا د وسله وال عمل اختیار په میز کې پاتې کیږي، یا تاسو لاهم د ځانگړي سوله ایزو لارو له لارې لاره گورئ؟

شيخ غزال غزال: تر نن ورځې پورې، مور د سیاسي حل او د سوله ایزو لارو له لارې د حقونو ترلاسه کولو په لټه کې یو. مور د دې لارې ملاتړ کوو ترڅو دلیل غالب شي او د وینې توییدو مخه ونیول شي. په هر صورت، د حقیقت واک د دې لارې ملاتړ نه کوي، ځکه چې د علویانو په وړاندې پارونې او سرغړونې دوام لري.

له همدې امله، زه د دې واک په فشارولو کې د نړیوال رول ټینګار کوم، د دې ویره له امله چې د تاوتریخوالي لارې ته لار شي چې د هیچا په گټه نه وي.

کریدل: ځینې تاسو د بهرنیو لوبغاړو لپاره کار کولو او د هیواد د ویشلو په لټه کې تورنوي. تاسو څنګه ځواب ورکوئ؟

شيخ غزال غزال: زموږ خبرې اترې د هر هغه چا لپاره روښانه او مبهم وي، او پاتې دي، چې غواړي سوريه د خونديتوب او ثبات په لور حرکت وکړي. هر هغه اړیکه چې مور له بهرنیو گوندونو سره لرو د خلکو گټو ته خدمت کوي، نه برعکس.

د هیواد د ویشلو د هڅې تور په اړه، دا باید هغو کسانو ته متوجه وي چې د روانو سرغړونو او استثنایي پالیسیو له لارې سوریه د کورنیو جگړو په لور هڅوي. دا مهمه ده چې په یاد ولری چې د خپلواکي حکومتداری لومړی بڼه پلي کول حیات تحریر الشام [HTS] وو، چې په سوریه کې د اوسني ډیفکتو واک لخوا استازیتوب کیږي، کوم چې په ادلب کې سیاسي، مالي او اداري سیستم د دمشق له مرکزي واک څخه جلا تاسیس کړ.

مور روښانه کړي چې فدرالي سیستم د ثبات او سوکالی لاره ده، لکه څنګه چې د متحده ایالاتو او متحده عربي اماراتو په څیر بریالي هیوادونو ښودلي.

کریدل: ایا تاسو د سوریې په قضیه کې د ښکیلو لویو نړیوالو قدرتونو سره فعال چپلونه ساتئ، په شمول د ملګرو ملتونو د امنیت شورا دایمي غړي؟

شیخ غزال غزال: زموږ د اړیکو دروازه د سوریې په قضیه کې د فعالو ټولو دولتونو لپاره خلاصه ده. موږ خپل لاس هر هغه چا ته غځوو چې زموږ د اهدافو د لاسته راوړلو او د ځان ټاکلو حق تضمینوي.

کریدل: د خرابېدونکي امنیتي او اقتصادي شرایطو په رڼا کې، تاسو د سوریې د ساحلي سیمو د وضعیت د حل کولو وړاندیز څنګه کوئ؟

شیخ غزال غزال: د ټولو دوسیو حل کول باید د اصلي لامل په درملنه سره پیل شي، د سیاسي سیستم بڼه بدلولو او د سیاسي فدرالیزم په لور د ریښتیني لیرد له لارې چې د واک او مسؤلیت عادلانه ویش ډاډمن کړي، او سیمه ایزو ټولنو ته د خپلو چارو د اداره کولو وړتیا ورکړي.

موږ د یوې ځانګړې برخې معنی نه لرو. د سوریې ټولنه له یو ټولنیز چاپیریال څخه خوند اخلي چې په تاریخي ډول یې د تعصب یا اخراج پرته ټولې برخې منلې دي. هغه څه چې سیمې د کړکېچونو په برخه کې لیدلې دي د واک د پالیسیو پایله ده چې د ورته ټولني د غرو ترمنځ د هڅونې او ویش پر بنسټ والړ دي.

کریدل: د بندیانو دوسیو تاسو څنګه ګورئ؟

شیخ غزال غزال: د بندیانو دوسیو په اړه، په زرګونو بندیان، که هغه ملګري وګړي وي چې د فرقه بیزو دلایلو له امله نیول شوي وي یا نظامي پرسونل چې د رژیم له نسکوریدو وروسته د خونديتوب او نه زیان رسولو د ژمنو پر بنسټ نیول شوي وي، دا ژمني مات شوي او رد شوي دي.

دا ټول اشخاص پریکړه کونکي نه وو، بلکې د امرونو اجرا کونکي وو، پداسې حال کې چې هغه کسان چې امرونه یې صادر کړي وو یا یې له هیواده وتلي وو یا په ځینو

مواردو کي، ميشت ځايونو ته رسيدلي وو او د خلکو په ماني او د واک په مقامونو کي پاتي شوي وو.

کريدل: د هغو اشخاصو ترمنځ د غونډو راپورونه ورکړل شوي چي ادعا کوي د علوي ټولني استازيتوب کوي او واکمن چارواکي. تاسو دې غونډو ته څنگه گوري، او د بنکيلو کسانو مشروعيت؟

شيخ غزال غزال: د دې کاسميټيک غونډو قضاوت، يا د استازو او گوندونو اعتبار چي ځانونه وړاندې کوي، بايد خلکو ته پريښودل شي. خلک پريکړه کوي چي څوک د دوي استازيتوب کوي. دوي مشروعيت ورکوي يا يې بيرته اخلي، او يوازې دوي د دې توان لري چي خپله اراده تحميل کړي او هغه کسان رد کړي چي په ريښتيا سره خپلي هيلي نه څرگندوي، لکه څنگه چي د 2025 کال د نومبر د 25 د پاڅون په جريان کي بنودل شوي.

کريدل: په پای کي، ستاسو پيغام علويانو ته ستاسو د روحاني او سياسي دريځ څخه څه دي، په ځانگړي توگه د سوريي د تاريخ په دې مهم وخت کي؟

شيخ غزال غزال: زه وايم، لکه څنگه چي زه دوي ته په هره وينا کي وايم: اي علويانو، زما ماشومانو، پريکړه ستاسو ده، او برخليک ستاسو دي. تاسو هغه څوک ياست چي غوښتنې تعريفوي، او مور به هيڅ کم ونه مني.

----- **په درناوي «29-12-2025»** -----